

Hizkuntza erabileraren neurketa 2009ko uztailan

Donostiako
Euskaltzaleen
Elkartea

Katalina Eleizegi 36, behea
20009 Donostia
Tel: 943 467181
bagera@bagera.net
idazkaritza@bagera.net

AURKIBIDEA

1. Sarrera

1.1. Lan metodologia

2. Idatzizko materiala

2.1. Egitarau osatua

2.2. Prentsa oharra

2.3. Web orria

2.4. Jazzaldiko kartela

2.5. Orrialdeko egitaraua

2.6. Bestelakoak: Paisai linguistikoa,...

3. Ahozko erabilera

3.1. Prentsaurrekoak

3.1.1. Jazzaldiaren aurkezpenaren prentsaurrekoa

3.1.2. Beste prentsaurreko batzuk

3.2. Kontzertuetako aurkezpenak

3.3. Bestelakoak

4. Ondorioak

5. Prentsa oharra

1. Sarrera

1998. urtean BAGERA Donostiako Euskaltzaleen Elkarteak, Donostiako Jazzaldian euskararen erabileraren inguruko lehen behaketa egin zuen eta, orduz geroztik, urtero aztertu du musika jaialdia. BAGERAk Donostian egiten diren hainbat ekintzetan hizkuntza erabilera zer nolakoa den aztertu ohi du.

Izan ere, Donostian egunetik egunera, euskarak dagokion lekua, presentzia eta indarra lor dezan ari gara lanean, eta hiritarroi eskaintzen zaizkigun ekintzetan euskararen erabilera neurtzea beharrezkoa da.

Jazzaldiaren funtsa, musika emanaldiak diren neurrian, ahozko hizkuntza erabilera, saioen aurkezpenetan eta prentsaurrekoetan erabiltzen dena mugatzen da. Idatzizko materialean berriz, esku liburu, kartel, pasai linguistiko eta abar hartzen dugu kontuan.

Donostian egiten diren beste ekintza batzuetan bezala, ahozko edo idatzizko hizkuntza aztertzeari ekin diogu, euskarak hauetan jasotzen duen tratamendua ezagutu asmoz.

Behaketa eta bertatik ateratako emaitzak egoera baloratzeko bitartekoak besterik ez dira. Honela bada, garrantzia urtean zehar egindako lanak eta bertatik ateratzen diren emaitzek dute.

1.1. Lan metodologia

Denetara 12 lagun aritu dira jarraipena egiten, euskararen ahozko erabileraren eta idatzizko materiala aztertuz.

Behatzaileekin Jazzaldia hasi aurretik bildu gara eta egitaraua eskutan, bakoitza zein emanaldira joango den zehaztu dugu. Fitxa betetzeko argibideak eman dizkiegu eta Jazzaldia amaitutakoan, aipatutako fitxak bildu ditugu. Azkenik, bildutako datuekin txosten hau osatu dugu.

Ohar modura esan, txostenean bi eletan edo bi hizkuntzetan esaten denean, besterik zehaztu gabe, euskaraz eta gazteleraz esan nahi duela.

2. Idatzizko materiala

2.1. Jazzaldiaren egitarau osatua

Jazzaldiari buruzko informazioa luze zabalean azaltzen den liburuxka da. Musikari eta talde bakoitzaren berri ematen da. Aurtengo edizioak 64 orrialde ditu.

Azalean, 2009ko kartela azaltzen da. Data elebitan dago, lehenik euskaraz eta ondoren gaztelaniaz eta 44 Heineken Jazzaldia jartzen du. Prezioa ere elebitan dago. Azken orrialdean iragarki bat ageri da, Heineken-ena eta gaztelania hutsean dago.

Sarrera –Odon Elorza alkatearen idazkia– elebitan idatzita dago, lehenik euskaraz eta ondoren gaztelaniaz eta hitzez-hitzezko itzulpena da, euskaraz eta gaztelaniaz informazio bera azaltzen baita.

Liburuxka honetako atal desberdinetan egunez egun dauden ekitaldietan parte hartuko duten abeslari eta taldeei buruzko azalpenak datoz, informazio guztia –biografiak, egitaraua, Donostiako Jazzaldia Saria, Catalunya & Heineken Jazzaldia, Gaueko Autobus Zerbitzua, Argibide Orokorrak– elebitan dago, lehenik euskaraz eta ondoren gaztelaniaz.

Iragarkiekin ez da testuarekin bezala gertatzen eta gaztelania da hizkuntza nagusia, bai egitarau osatuaren liburuxkan.

Gaztelania hutsezko iragarkiak: (12)

- 2.or. Magnum
- 10.or. Skoda Auto
- 12.or. Cuadernos de Jazz
- 14.or. IDTGV
- 16.or. Quadrant Records
- 18.or. Cadena Ser
- 20.or. Nordic Mist
- 22.or. Giroa
- 38.or. Distrito Jazz
- 60.or. Fnac
- 63.or. Pago
- 64.or. Heineken

Euskara hutsezko iragarkiak: (0)

Euskaraz eta gaztelaniaz dauden iragarkiak: (7)

6 or. Kutxa

8 or. El Diario Vasco

40. or. Universal Jazz

54 or. Donostia 2016 (ingelesez eta frantsesez ere)

56. or. Universal Jazz

58. or. Getxo Jazz

59. or. Jazz Euskadi

2.2. Prentsa oharra

BAGERAn, posta elektronikoz bidez 28 mezu jasotzen ditugu; hauetatik 20, informazio-buletinak izan dira. 18 buletin bietan jasotzen diren mezuak izan badira ere, jasotzen zen mezu bakoitzean, berari atxikita zihoan buletinari erreferentzia beti gaztelaraz egin izan da. Aipagarria baita ere, atxikitako dokumentua euskaraz zenean ...eus.doc jartzen zuela, gaztelarazkoan ...doc bakarrik jartzen zuelarik. 2 buletin gaztelara hutsean jasotzen dira.

Gainontzeko 8 mezuak, ohar modukoak izan dira eta bietan jasotzen ditugu.

Behin betiko egitarauaren aurkezpenean banatutako materialean USB bat banatu zuten. Honek, Jazzaldiko kartela, argazkiak, kantari eta taldeen abestiak, alkatearen agurra, artisten biografia, egitaraua eta aldizkaria biltzen ditu. Guztia, euskaraz zein gaztelaraz azaltzen da.

2.3. Web gunea

www.jazzaldia.com web gunea:

Aurtengo Jazzaldian ez bezala, webgunea zabaltzerakoan norberak ordenagailuan aukeratua duen hizkuntzan irakur daiteke (iazkoan gaztelara zen lehen hizkuntza eta ondoren euskara eta ingelesa aukera zitekeen).

Oro har, hizkuntzen arteko oreka behar bezala mantentzen da webgunean. Aipagarria da ere publizitatea elebitan dagoela. Hala eta guztiz ere, hutsune bakan batzuk daude:

*Zuzendariaren bloga: gaztelania hutsez dago bakarrik. Euskarazko bertsioan, aldiz, izenburua gaztelaniaz ageri da eta testurik ez dago. Erantzunak, ordea, gaztelaniaz azaltzen dira.

*Berriak: “Puri-purian” ataltxoa. Izenburuak gaztelaniaz, testurik ez.
Adb: “Jazz Times deja de publicarse”.

*Etiketak ataltxoan: “Añadir etiqueta nueva” ageri da.

2.4. Jazzaldiko kartela

Aurtengo Jazzaldia iragartzeko kartelean, azaltzen den informazioa laburra bada ere, euskaraz eta gaztelaniaz dago.

2.5. Orrialdeko egitaraua

Orrialdeko egitarauan, datak, lekuak eta bestelako oharrek bieletan daude, mapan izan ezik, non guneen izenak gazteleraz dauden; “Playa de la Zurriola, Victoria Eugenia Oficina del Festival, Club Altxerri...”

2.6. Bestelakoak

Kursaaleko bi kuboaren artean dagoen plazatxoan, Heineken Karparen ondoan Kataluniako turismoa sustatzeko hainbat agertoki jarri ziren. Hauetan banatzen ziren euskarrietan edota karteletan ez genuen euskarazko idatzirik topatu.

Trinitate enparantzako Publizitate panel digitala hizkuntzarik gabekoa zen, hau da, Jazzaldian parte hartutako musikari eta taldeen izenak irakur zitezkeen bakarrik. Ez zen duela bi urte bezala, bestelako iragarkirik azaltzen. Aurten Kursoalaren kanpoaldean ez da inolako pantaila digitalik ezarri.

Zurriolako hondartzako Agertoki Berdeari dagokionez, eszenatokiaren goiko aldean “Escenario Verde” irakur zitezkeen gazteleraz bakarrik. 2008ko eta aurreko ekitaldietan goiko aldean ezarri zen pantailarik ere ez da aurten ikusi.

Bai Zurriola inguruko nola Trinitate enparantzako salmenta puntu ofizialetan, salneurrien berri ematen zuten kartel edo esku orriak bieletan edo hirueletan (euskaraz, gazteleraz eta ingelesez) idatziak zeuden. Zurriola inguruko salmenta puntu batzuetan, zenbait kartel txo lau hizkuntzatan ere irakurri ahal izan dira (frantsesez). Saltoki hauetako langileei dagokionez, gehienek euskaraz ulertzeko gaitasuna zuten.

Okendo plazan, Victoria Eugenia eraikinean Jazzaldiko informazio-bulegoa egon zen. Bertako langileren batek euskaraz garbi eta txukun hitz egiten bazuen ere, beste batzuek euskaraz ulertu eta hitz egiteko zailtasunak zituzten.

3. Ahozko erabilera

3.1. Prentsaurrekoak

3.1.1. Jazzaldiaren aurkezpenaren prentsaurrekoa.

Jazzaldiaren aurkezpen prentsaurrekoa, berriz, ekainaren 25ean, Victoria Eugeniako Klub aretoan izan zen. Aurkezpenean Denis Itxaso eta Miguel Martin izan ziren eta gazteleraz egin zuten. Bestalde, Jazzaldiko iragarleek ere gazteleraz egin zuten eta Kataluniako ordezkariak sarreratxo bat euskaraz egin zuen. Banatu zen idatzizko materiala bieletan zegoen.

Balorzio prentsaurrekoa uztailaren 27an izan zen, Victoria Eugeniako Klub aretoan. Denis Itxaso eta Miguel Martin aritu ziren ere eta honetan ere gaztelera hutsean. Denis Itxasok ea euskaraz egin behar zuen galdetu zuen eta kazetari batek baiezkua erantzun zuenean, laburpen txiki bat egin zuen euskaraz.

3.1.2. Beste prentsaurreko batzuk

Gainontzeko prentsaurrekoetan, oro har gaztelera izan da nagusi. Normalean Jesus Torquemadak hiru hizkuntzetan egin du agurra eta galderak egiteko garaian euskara, gaztelera eta ingelesez galdetu du. Salbuespena uztailaren 22an Organik's taldearen prentsaurreko izan da, parte hartzaileek kazetariak galdetzen zuten hizkuntzan erantzuten zuten, beraz, euskaraz galdetuta euskaraz erantzuten zuten.

3.2. Kontzertuetako aurkezpenak

Behatutako kontzertuen aurkezpenak bieletan izan ziren eta lehenbizi euskaraz eta ondoren gazteleraz.

Gehien-gehienetan, aurkezpenaren lehen zatia euskaraz eta bigarrena gazteleraz egin ostean, “zuekin...” bukatzen ziren, uztailaren 23an Victoria Eugenia, Orquesta Buena Vista Social Club kontzertuan ezik, bertan sarrera gazteleraz egin baitzuten.

Aipagarria eta txalogarria da zenbait musikarik, gehienek ingelesez hitz egiten baitute, Donostiara etorrita, “gabon Donosti” eta “eskarrikasko” esatearekin entzulegoarengan sortarazten duten poza eta txalo zaparrada. Honen adierazle, Melisse Laveaux eta Jamie Cullumek igandean uztailak 26 Trinitate enparantzan eman zuten kontzertua.

3.3. Bestelakoak

Kurssaleko Auditorioan, Ganbera Aretoan zein Victoria Eugenia Antzokiko sarreretan zeuden langileen artean, gehiengoak euskaraz erantzuteko gaitasuna erakutsi zuten.

4. **Ondorioak**

Aurreko ekitalditik hainbat hobekuntza topatu ditugun arren, oraindik beste hainbat akats errepikatzen dira. Hobekuntzak webgunean eta paisai linguistikoa topatu ditugu, hala ere, kontuan izan behar da aurrean euskarri gutxiago izan direla. Bestetik, akats nagusiak iragarleen hizkuntzan eta prentsaurrekoetan topatu ditugu.

Idatzizko hizkuntza

Idatzizko materialean, hau da, Jazzaldiaren egitarau osatuan, orrialdeko egitarauan, paisai linguistikoa, prentsa oharretan eta abar, elebitasuna nagusi da eta lehenengo hizkuntza oro har, euskara izan da. Elebitan dauden testuak (euskaraz eta gaztelera), bata bestearen itzulpen literalak dira, eta beti, lehenik euskaraz eta ondoren gaztelera idatzita daude.

Aurrerapauso batzuk izan dira, bestetik, hainbat akats ere izan dira:

- Egitarau osatuan eta oro har idatzizko materialean azaltzen diren iragarle etheen iragarki gehienak gaztelera hutsez daude. Hemeretzi iragarle etxe daude, horietatik hamabik gaztelera bakarrik erabili dute euren iragarkietan.

- Bageran, jasotako prentsa oharra elebitan jaso ditugu, hala ere, bi buletin gaztelera hutsean jaso dira.

- Web orriari dagokionez, aurrean iaz ez bezala, norberak bere ordenagailuan aukeratuta duen hizkuntza aukeratu egiten du jazzaldiko webguneak. Bestalde, zuzendariaren bloga gaztelera hutsez dago.

Ahozko hizkuntza

Ahozko hizkuntzari dagokionez, aurkezpenak egon diren gehienetan elebitasuna mantendu da. Azken orduko oharren bat ere izan denean bietan jaso dugu. Bestetik, prentsaurrekoetan euskararen erabilera oso urria izan da, baita udal ordezkariak izan direnean ere.

Laburbilduz, emaitza orokorrean baikorra izan arren, oro har elebitasuna mantendu delako bai ekitaldien aurkezpenetan baita idatzizko materialean ere, hainbat akats ere badira. Beraz, jazzaldiko antolatzaileak gonbidatu nahi ditugu, kontuan har ditzan aipatutako akatsak datorren edizioari begira.

Azkenik, BAGERAK Jazzaldiko antolakuntzari eskerrak eman nahi dizkio gure lana egiteko ematen diguten laguntzarengatik eta aurrerantzean euskararen aldeko lanean laguntzeko prest izango gaituztela gogorarazi nahi diegu.